

LUPATA

Apare în fiecare zi de lucru
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telegraf Nr. 47—82. —

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiunile după învoială.
Scrisori neîncercate se refuză.

Reformele agrare din România.

În discuția ce s'a pornit asupra reformelor agrare din România se ivesc aproape zilnic momente ce ne izbesc și pe noi, cari privim la acțiunea mare dela ordinea zilei — cu dragostea și cu frica ce o ai, când îți vezi fratele zbatându-se, ca să-și aștearnă avutul pe temelii mai puternice, mai sigure față de orice intemperii.

Ori cât ar fi de înalt nivelul discuției asupra învoielilor agricole, temelia reformelor agrare — nu simțim, că frunțașii României s'ar fi desfăcut din cadrele strâmte ale considerațiilor de partid. Și cu ori câtă măiestrie își înbrobodesc discursurile, totuși se observă că și această mare chestiune de viață e tratată din puncte de vedere ce să resfrâng în prizma nuanțelor de partid.

Se desprind din discuția întregă argumente ce par a întări puternic acuze ce le-a făcut învățatul sociolog român, profesorul universitar Cuza — prin articolele publicate nu de mult sub titlul „Ai noștri“ în revista „Neamul românesc“.

Unii dintre marii proprietari se coboară chiar și până să propună reforme ce ar face rușine și în viața secolului trecut.

Alții apoi apucă acțiunea cu o ușurință și-și ascund sărăcia argumentelor în potopul de fraze sbârânătoare.

Din materialul discuției, așa cum îl putem noi avea aici, unde ne lipsesc notițele stenografice ale discursurilor — abia putem culege ici-colea idei și argumente pro ori contra cari să poată sta la nivelul însemnătății ce o are chestiunea reformelor agrare în România.

Discursurile conservatorilor și ale marilor proprietari prea sunt indignate de fața ce-o să o ia lucrurile, când legea învoielilor agrare ar împedeca ori ar îngreuna continuarea cămăteriei ce se face azi, mai ales de arendatori, în comptul muncii și a avutului țărănimii străduitoare. Ca dovezi apoi să răstălmăcesc datele statistice, să aduc pilde de-a dreptul din Franța ca să se arete, că starea țaranului din România e superioară stării țaranului din Franța, din Ungaria ba chiar și acelaia din Germania.

Față de aceste apoi găsim numai

însuflețirea am putea zice de partid a liberarilor, care sprijinesc reformele — cu prea puține argumente.

Așa se face, că între toate discursurile de până acum, rostite în chestia învoielilor agricole, nouă cari trăim împreună cu țaranii, a căror stare o cunoaștem pe deplin — mai mult ne-a împăcat discursul dlui I. G. Duca, fostul director general al Centralei Băncilor populare și a cooperațiilor sătești.

Din acest discurs am putut culege date despre adevărata stare a țaranului din România și am putut observa vederi largi, lipsite de considerații mici de partid.

Momentul cel mai însemnat e însă faptul că la îndemâna bărbaților chemați să facă reformele agrare stau prea puține date statistice; că prea puțin cunosc firea și starea țaranului român și prea pierd din ochi situația din alte state agricole ale Europei.

A fost credem o mare greșală, când în timpul dela ajungerea la putere a actualului guvern până la discuția parlamentară a reformelor — nici din un partid, nici din altul nu s'au trimis specialiști, care să studieze la fața locului și pe baza datelor statistice, economice și sociale — în primul rând starea economică a Românilor ce nu trăiesc sub sceptrul României.

Căci ori-care ar fi hotarele politice și condițiile de traiu — țaranul român mai mult se aseamănă cu fratele său din altă țară — decât cu ori-care alt țaran de alt neam.

Era necesar apoi, ca dela românii aceștia să treacă înainte de toate în țările agrare așezate mai apropiat de România.

Că ar avea la îndemână astfel de date, cu greu putem crede — când nu le auzim în toată discuția și când acele ar fi argumentate nerăsturnabile pro ori contra unor sau altor dispoziții din proiecte de legi, chemate să facă reforma agrară.

Dacă s'ar fi făcut așa, ne-am fi scăpat de decepția, ce ni-a rămas pe urmele discursului dlui I. Lahovary, care a asemănat proprietarii de un pogon din România cu soții lor din Franța n'a ajuns la concluzia, că în România starea e mai înfloritoare!

Se pot face comparații între țara-

nul României și între țaranul francez ori neamț?

De sigur, că o astfel de comparație nici situația de partid în opoziție nu o poate salva.

Cunoașterea stării țaranului român din Ardeal, Banat și din Bucovina și chiar din Rusia ar fi fost, dimpotrivă, o busolă precisă pentru a judeca starea țaranului român din România.

Din o astfel de comparație cu siguranță s'ar fi putut culege informații în temeiul cărora reformele agrare s'ar fi putut așterne pe baze mai solide, mai largi și mai pe sus de toate ar fi convins și pe marii proprietari că deși e rușinos să se spună acum că țaranii sunt „robi“ — în spusul asta e mult, foarte mult adevăr.

Azi e timpul să ne convingem, că țaria întregului neam românesc își are temelia în cunoașterea deplină a situațiilor reale în cari trăiesc toți românii. Și această cunoaștere de sigur nu o putem câștiga numai din cetirea reciprocă a literaturii, a cărților de pedagogie ori știință, ori din cetirea gazetelor politice — ce le avem unii dela alții.

Cunoașterea socială și economică a întregii românimi — se impune tuturor, ce vreau și pot să slujească idealului național. Și cu discursurile și însuflețirea întâlnirii între frați de sigur, că nu ajutăm înmulțirea acestor cunoștințe.

Ce-ar însemna în budgetul României suma, ce s'ar jertfi pentru culegerea permanentă a datelor, pe cari s'ar întemeia cunoștința vieții sociale și economice a tuturor Românilor? Și cât de bine și repede s'ar lăntui viața socială și economică a tuturor Românilor pe această cale și ce foloase mari ar aduce această!

De sigur atunci n'am mai fi martori și privitori neutrali la o discuție de felul celei care se duce azi în jurul reformelor agrare din România.

V. C. O.

Pentru școală. Comitetul și sinodul parohial gr. or. român din Ghilad, la stăruința preotului Aureliu Drăgan și a proprietarului George Breban, au hotărât cu unanimitate întregirea salarelor celor trei învățători la minimul cerut de lege, cu ziua de 1 Ianuarie 1908. Cvinvenalele

le-au votat cu începere dela 1 Iulie 1907.

Sinodul comunei bisericesti Burad (tractul Lipovei), în şedinţa dela 31 Decembrie a hotărât întregirea salariului învăţătoresc la 1000 cor.

Credincioşii din comuna Cuveşti (tractul Lipovei), îndemnaţi de preoţii lor locali, au hotărât întregirea salariului învăţătoresc la 1000 de cor.

Să auzim aceleaşi lucruri frumoase şi din celelalte comune româneşti!

Delegaţiile. În 20 Ianuarie, delegaţiile austro-ungare să vor întâlni din nou la Viena. Pe toată durata şedinţelor delegaţiilor cele două parlamente nu vor lucra.

În viitoarea şedinţă delegaţiile se vor ocupa de chestia urcării lefurilor oficerilor.

În acest scop raportorul comisiei războiului Okolicsányi László a plecat la Viena pentru a conferi cu unul dintre şefii de secţiune din ministerul comun de războiu.

Guvernul şi deputaţii naţionalişti. Organul partidului social-democrat din Ungaria „Népszava“ se ocupă în numărul său de azi cu atitudinea deputaţilor naţionalişti din vremile din urmă. Nu e mulţumit cu tinuta „puţin energică“ a deputaţilor români şi-şi exprimă nădejdea că la discuţia proiectului despre sufragiul universal vor dovedi o atitudine mai hotărâtă. Se ocupă apoi cu zvonurile despre „pactul“ dintre guvern şi naţionalişti şi încheie:

„Ei nu pot aştepta ca sistemul actual să asaneze gravaminele naţionalităţilor. Acest guvern cu o mână îi mângăie, cu cealaltă îi loveşte. După ordinaţia recentă alui Andrássy, azi se anunţă, că ministrul de culte a suspendat pe un profesor român, cu 22 de ani de serviciu, Iacob Mureşan din Blaj, pe motiv, că diploma lui nu e din Ungaria. Cazul acesta nu dovedeşte numai că politica guvernului e unitară şi consecventă, dar dovedeşte şi faptul că transigenţa, umilirea şi pactările nu sunt calea care va duce la asanarea gravaminelor naţionalităţilor...“

E de prisos să mai declarăm că zvonurile despre pretinsul „pact“ încheiat între guvern şi deputaţii naţionalişti sunt din domeniul fantaziei. Motivele cari au determinat atitudinea deputaţilor naţionalişti sunt de alt ordin. La vremea sa vom reveni asupra lor.

Banul Rakodczay în Budapesta. Banul Croaţiei însoţit de fostul ministru croat Tomaşici au sosit erj în 1 Ian. n. în Budapesta. În tot decursul zilei de ieri au conferit cu Wekerle şi i-au raportat despre situaţia în Croaţia şi despre hotărârea ce au luat în chestia programului ce-l va aduce banul la cunoştinţa partidului naţional din Croaţia. La aceste conferinţe a luat parte şi ministrul ungaro-croat Iosipovici.

Înainte de plecare au fost, atât banul cât şi Tomaşici, intervievaţi de ziarişti. Banul a declarat, că înainte de conferinţa ce o va avea cu partidul naţional croat nu poate să declare nimic.

A spus, însă, că părerea ce vrea să o desvolte ziarul „Pesti Napló“ al lui Bánffy, că banul nu trebuie să dea un program, nu stă de loc în consonanţă cu parlamentarismul.

Tomaşici a declarat, că de fapt între Ungaria şi Croaţia, s'a creat prin pragmatica căilor ferate o ruptură, dar el sperează, că partidul naţional, care e credincios uniunei cu Ungaria, va afla calea pe care se va lega o înţelegere trainică. A mai declarat, că programul banului va fi acceptat de partidul naţional, afară de câte-va puncte, cari vor trebui modificate.

A mai declarat, că din absenţa dr-lui Sumanovici dela conferinţele partidului naţional, nu se poate concluda nimic, deoarece Sumanovici e un credincios membru al partidului naţional.

ROMÂNIA.

Scrisoare din Bucureşti.

De mult nu s'a făcut în jurul unor proiecte de legi, atâta gălăgie, nu s'au ridicat atâtea proteste, câte s'au ridicat împotriva legilor agrare. De mult nu s'a accentuat însemnătatea momentului, de mult nu s'a repetat, până aproape la banalitate, de mic şi mare, fraza: Trăim într'un moment istoric. Zorile au fost foarte furtunoase, şi toţi credeau că lor o să le urmeze în cameră, scene pe cât de pătimase, pe atât şi de regretabile.

Dar pe cât agitanţia era în creştere, la stăruinţa M. S. Regelui Carol, frunţaşii ambelor partide au căutat să ajungă la o înţelegere. Şi cum prăpastia cea mare o forma capitalul izlaurilor şi înţelegerea căuta să se facă pe tema aceasta. Împăcare s'a făcut şi astfel legea învoielilor primind modificări, în urma acordului, cât şi unele în urma discuţiei în secţiunile camerei, a ajuns în discuţiune generală. — Şi această discuţiune a fost una din cele mai frumoase ale parlamentului român, a fost frumoasă, căci a fost susţinută de cei mai de seamă frunţaşi ai parlamentului; a fost şi demnă căci a lipsit patima.

Discuţia a fost începută prin domnul D. Sturdza, care numără anul acesta între evenimentele istorice ale ţării, alătura cu Unirea principatelor, cu războiul pentru independenţă; omul acesta prin legile agrare e chemat să doboare şi zidurile Plevnei interne.

După dl Sturdza a vorbit dl N. Pop, liberal, dar contrar al legii. D-sa declară, că soarta ţăranilor nu se va îmbunătăţii prin această lege.

Cred, că izlaurile, cu toate cheltuelile ce va face statul, vor fi părăsite de ţărani, cari vor găsi păşune mai ieftină.

D-sa propune ca proprietarii să fie obligaţi a lăsa în fiecare an o optime din moşie pentru păşune. Combate oprirea învoelii la toarla, dispoziţiile maximumului şi minimumului, şi declară, că va lupta contra acestei legi, pentru-că nu a studiat-o, nu e completă şi nu corăspunde timpului nostru. — Termină zicând, că fiecare e convins, că legea e rea, dar tac fiind intimidăţi de tirania disciplinei de partid.

Primul apărător al legii a fost dl C. Cornescu unul din cei mai buni advocaţi ai Capitalei. Chestiunea agrară nu este numai o chestiune economică, ci şi etnică şi cum neamul nostru are 82 procente plugari trebuie să dăm o deosebită atenţie pământului şi muncii ţărăneşti, trebuie s'o apropiem

viaţa ţăranilor de a noastră, prin ridicarea unei părţi din ţărâtime care să facă legătura între ţărani şi proprietari. Oratorul crede în viitorul neamului căci avem pluguri şi tunul, dar să lucrăm ca tunul să nu se mai îndrepteze împotriva plugului.

Dl I. Lahovari, fost ministru de domenii în ultimul guvern conservator. D-sa să ridică împotriva celor ce vorbesc de robia ţăranului, de munca sa robită, arătând că în alte părţi ţăranul are mai puţin pământ decât ţăranii ar fi iloţi atunci am avea noi emigrările atât de dese în alte ţări.

Legea ar vrea să armonizeze clasele, dar nu va reuşi. E periculos principiul maximumului şi minimumului, ear amestecul zilnic al judecătorului în chestiunea învoielilor va daunător prin întârzierile şi amânările ce va provoca.

Dl Spiru Haret, ministru de culte arată că unele din cauzele principale a răzcoalelor, nu e nici mizeria, nici instigatorii şi ignoranţa ţăranilor, apără pe preoţi şi învăţători, ridicându-se contra proprietarilor cari ne mai interesându-se de moşiile lor au lăsat să se formeze o clasă de spoliatori în clasa arendaşilor. Cele cinci mişcări revoluţionare din ultimii 19 ani trebuie să ne convingă, că există ceva periculos care trebuie înlăturat.

Cu multă căldură a vorbit dl I. G. Duca călăuzit de un înalt patriotism arătând, că votul, ce se cere deputaţilor, nu e un vot asupra unui proiect de lege ci asupra soartei unui popor.

Contra proiectului a vorbit liberalul Enăşescu, care promite că la discuţia pe articol va face mai multe amendamente, ear dl B. Missir a aparat legalitatea dispoziţiilor legii.

În şedinţa a treia au vorbit domnii Take Ionescu, Panu, Iorga, Matei şi Jorca.

Dl Take Ionescu răspunzând dlui Haret a zis, că nu trebuie se confundăm ştiinţa cu cultura; ştiinţa şă poate imita dar cultura cere o schimbare a sufletului susţinând că această schimbare nu s'a produs în sufletul domnului Haret deşi este un om de ştiinţă. Arătând importanţa marii proprietăţi apără şi clasa arendaşilor, ear ca un răspuns la vorbirea dlui Duca face istoricul Casei Rurale arătând că aceasta instituţia era să fi realizată de conservatori. Domnul Take Ionescu termină susţinând că legea ce să propune nu se va putea aplica.

Dlui Panu care a vorbit pentru lege i-a urmat dl Iorga.

D-sa începe arătând că să face o greşală când se pune alături împrejurările de azi cu cele din 1864. Atunci era cu adevărat un moment istoric şi lupta cu vitejii o generaţie înflăcărată; atunci s'a reuşit să se facă o simplă lege poliţienească.

Deşi nu se poate face asemănare între 1907 şi 1864, totuş argumentele de atunci se repetă şi azi.

Şi atunci, şi azi se auziau învinuirii de «instigatorii», socializm, comunizm, dar atunci aveau un rost, căci era o adevărată luptă de clase, pe când cele două partide reprezentau aceleaşi clase sociale.

Se atacă legea sub cuvânt că va împuţina exportul dar ce ne foloseşte acest export când o parte să cheltueşte în străinătate iar o parte în ţeară dar pe lucrurile aduse tot din străinătate. Să susţine că legea atacă constituţia este o haină ce trebuie

și se adopteze vremilor, în constituție nu oate fi nici odată o piedecă pentru înoinri, ri cât de radicale ar fi.

Prietinii legii susțin ca ea garantează libertatea învoielilor, dar ce libertate poate între un individ înarmat până în dinți și o biată ființă care nu are nici puterea brațelor.

Starea cea mizeră a țaranului pe care vedem cu toții ne îndeamnă să facem ceva pentru îmbunătățirea ei.

Nu statisticile au să ne arete cum trăește ăranul, mișcarea de astă vară cred că ne poate convinge mai ușor, căci cel mai blând popor s'a resculat.

Dar la reforme largi trebuie să ne înțelegem și stările din țările vecine, în cari ăranul stă cu mult mai bine de cât al nostru.

S'a zis că nu sunt bani pentru Casa Rurală. Să se ia din disponibilități adecă din toate moșiile statului din ale persoanelor juridice din ale societăților de asigurare, din a marilor proprietari cari nu și văd de moșii, trăind în străinătate.

Țăranul cere pământ, pământ de muncă să i se dea pământ, desființând clasa arendașilor cari exploatează numai pe țărani.

Legea ar trebui să fie unitară dar ea prevede pentru țărani amenzi ear pentru proprietari amenzi.

De și legea are multe dispoziții bune totuși întru cât aplicarea lor e în mâna vechilor organe administrative crede că vor fi compromise.

Apogeul desbaterilor a fost în ultima ședință a discuțiunii generale, când au vorbit raportorul Al. Djuvara, P. Carp și dl Ionel Brătianu.

Discursul dlui P. Carp a fost unul din cele mai însemnate din câte a ținut șeful conservatorilor.

Incepe declarând că e nevoit să atingă amorul propriu al dlui D. Sturdza care a împrumut forma dela englezi dar nu și fondul căci Dsa luând primul cuvânt s'a menținut în generalități fără să se ocupe cu proiectul ce era în discuție, a esagerat importanța legii punând-o alături cu unirea și regalitatea pe când ea este o lege de espediente.

Critică guvernul că atribue Regelui manifestul din primăvară. Manifestul nu poate fi a regelui căci Regele este ne responsabil, manifestul este al guvernului și este o faptă pripită. Cere că din colaborarea partidelor să nu se facă prea mare caz, căci această colaborare n'a putut preface o lege rea și bună dar a venit cel puțin să apere constituția să împedecă călcarea legii fundamentale care garantează inviolabilitatea proprietății.

Analizând dispozițiile legi arată că acestea nu vor aduce nici o ușurare țaranului.

Căutând să esplice cauzele miseriei susține că administrația e vina tuturor relelor.

Administrația e venală și coruptă pentru că partidele tolerează toate necorectitudinile având în vedere calitățile electorale ale funcționarului.

Dl Carp declară că venind la putere va reforma administrația.

Dlui Carp i-a răspuns dl I. Brătianu după care s'a și pus la vot primirea în general a legii. Votarea a fost nominală și pe față au votat pentru lege 111 iar contra 5 și o abținere.

Sâmbătă a și început votarea pe articole

cu care ocazie se vor face puține modificări, căci guvernul e hotărât să respingă ori ce amendamente. În ședința de Duminecă discuția s'a animat cu deosebire în jurul maximumului și minimumului. În aceasta discuțiune au luat parte dnii Marghiloman și Filipescu contra, era dnii Misir, Brătianu și Sturdza pentru. Legea a și fost votată în total cu 101 voturi.

Slăvescu.

Anul nou în politica ungurească.

Conform obiceiului, din prilejul anului nou guvernul și șefii partidelor politice au fost felicitate din partea majorității și partidelor lor.

Nici în discursurile de felicitare precum nici în răspunsurile date nu se găsește un singur moment important. Tot frazele vechi, uzate, tot promisiile vechi neîmplinite.

La Wekerle.

Majoritatea s'a prezentat la Wekerle la orele 10 a. m. Wekerle a primit delegația în societatea miniștrilor Apponyi, Günther, Iekelfalussy, Iosipovich și Darányi. Discursul de anul nou l-a rostit deputatul Sággy Gyula.

Discursul deputatului Sággy Gyula, care a exprimat încrederea coaliției față de guvern, ne putem dispensa de a'l mai reproduce.

Dar vom reținea câteva pasăgii din răspunsul premierului Wekerle.

Premierul în numele său și în numele colegilor săi miniștri mulțumește pentru felicitările ce i se fac și arată recunoștința guvernului pentru sprijinul ce i-a dat coaliția întru rezolvirea «problemelor grele» și uriașe cari au căzut în sarcina guvernului în anul ce a trecut.

«Materiile incendibile, ce s'au adunat în cursul anilor în Croați, se înălțaseră până la bastioznel, cari apără siguranța statului, manifestându-se prin tendințe nedrepte și cari trec preste marginele ordinii noastre de stat. Tot din partea unor fii ai naționalităților noastre flacărele, cari în timpul pasivității ardeau numai pe alocuri s'au ridicat și aceste până la bastioanele cari apără statul».

Cu primejdia acestor flăcări Wekerle încearcă să explice și să scuze transacțiunea ce a încheiat-o cu Austria — recunoaște și guvernul în condiții oneroase.

Cât pentru banca de emisiune ungară Wekerle a spus, că dânsul va pleda pentru convingerile sale, dar nu va împedeca în nici un mod realizarea altor convingeri, dacă așa va voi majoritatea.... Cuvinte dodonice. Se știe că Wekerle e contra separării băncii.

Cuvintele lui nu dau însă nici o lămurire, nici măcar pentru ținuta, ce ar urma-o când partidul patruzecișoptist ar nulița pentru înființarea băncii ungare de emensiune? Probabil ar defera voinței patruzecișoptiștilor, cum patruzecișoptiștii li-au deferat de atâtea ori șeasăzecișoptiștilor.

Nu e însă nici de cum sigur, cu tot discursul lui Kossuth, despre care se va vorbi mai la vale, că patruzecișoptiștii îi vor crea lui Wekerle în timp apropiat o situație, în care ar fi necesitat să ia o ținută oarecare în chestia băncii.

Despre «reforma electorală» Wekerle s'a îndurat să spună câteva cuvinte, făcând asigurarea că guvernul va veni cu propunerile sale în această chestie încă în sesiunea de iarnă. Dar să înțelegem bine, Wekerle vorbește numai de o reformă electorală, ceea ce ar putea să însemne că «sufragiul universal» l'ar fi aruncat guvernul în baltă.

Mai transfiră din discursul lui Wekerle că guvernul ar dori să facă deodată cu «reforma electorală», și oarecari dispoziții pentru asigurarea ordinii desbaterilor pari lamentare, care va să zică oarecare revizuire a regulamentului Camerei.

Caracterul «național» al statului, bine înțeles, va căuta să'l asigure și să'l întărească guvernul și prin reforma electorală.

Față de aceste «asigurări» deabia mai trage ceva în cumpănă acea asigurare, că reforma nu va aduce cu sine nici o despoicare de drepturi.

Nici nu e nevoie, pentru ași ajunge scopul ce îl au cu ea. Va ajunge ca lărgirea drepturilor să se facă astfel, ca proporțiile de până aci să devină și mai nedrepte, din cum sunt.

La Kossuth.

Holló, oratorul patruzecișoptiștilor a început exprimându-și durerea de a'l vedea pe Kossuth zăcând și a încheiat urându-i sănătate și tărie.

Kossuth mulțumește: «Dacă îmi doriți mie fericire, doriți fericire patriei, pentru că fericirea mea este să'mi știu patria fericită». Introducerea destul de nostimă.

Kossuth a observat mai fățiș chestia băncii și s'a lăudat chiar, că în această chestie lupta s'a ar fi avut o isbândă. (Ce izbândă? — Asta nu se poate ști). Kossuth nădăjduște, că se va putea rezolvi această chestie astfel, ca și celelalte partide să accepteze punctul de vedere al partidului patruzecișoptist.

Despre «reforma electorală» — iarăși «reforma electorală» Kossuth a zis, că aceasta se va prezenta în cameră la primăvară. Wekerle spusese: «în ședința de iarnă».

În colo nimic.

Andrássy.

Partidul constituțional a trimis o adresă de felicitare ministrului Andrássy, care cu toate că petrece în Budapesta, a voit să facă o abatere dela obiceiul vizitelor de felicitare.

În răspunsul său, contele Andrássy spune numai câțiva termeni generali.

Despre «reforma electorală» nici un cuvânt.

Poporalii.

Președintele partidului poporal fiind în Viena, poporalii s'au prezentat cu felicitările lor la șeful lor contele Ferdinand Zichy.

Zichy a răspuns, că deocamdată poporalii vor trebui să urmeze calea ce o urmează. Dar după nouele alegeri, când vor intra în parlament sporiți, își vor desface steagul mai pe față.

A accentuat durerea de a se vedea în opoziție.

Bánffy.

Politicianul fără partid și-a adunat și el câți va adicți, pentru a proclama încăodată politica șovinismului și pentru a spune, că în chestia de naționalități nu e cu puțință nici o târguială, nici o învoire, nici un compromis, dacă se ține să se dea preste tot o rezolvire chestiei.

Lupta națională în congregația Timișului.

La 30 Decembrie n. au avut loc în congregația comitatului Timiș alegerile funcționarilor comitatensii. Românii, cari la alegerile congregaționale din urmă, au reușit într'un număr mai mare, s'au constituit și ei în club comitatensii, sub președinția dlui avocat Emanuil Ungurian.

Adunarea aceasta congregațională a avut loc aproape în același timp, în care ziarele au publicat nouile ordințiuni ale ministrului de interne Andrassy. Șovinistii comitatului Timiș au ținut însă să dovediască și de data aceasta cât de puțin respectă legile când e vorba de noi români.

Când dl Ungurian a luat cuvântul pentru a formula programul membrilor români ai congregației, șovinistii maghiari au provocat niște scandaluri cum numai în parlamentul nostru au mai avut pereche. Minute lungi nu s'au auzit decât țipetele acestor scandalagii. Românii însă nu s'au lăsat teorizați ci sunt hotărâți să ducă înainte lupta pentru drepturile limbii române în acest comitat, a cărui majoritate o alcătuiesc Românii.

Dăm după «Tribuna» din Arad descrierea acestor scene. Congregația a fost prezidiată de noul comite suprem Návay Tamás.

Discursul dlui Ungurian.

După potolirea aplauzelor, cu cari a fost primit discursul-program al noului vice-comite Ferenczy Zoltán, se ridică frunțașul român Emanuil Ungurian, în mijlocul aderenților săi români. La dreapta îi stă protopopul Ioan Pepa, la stânga protopopul Ioan Pinciu. La spate Dr. A. Marta și alții.

Dl Ungurianu începe în ungurește:

Domnule Vice-comite! (Sgomot asurzitor.) Având în vedere, că după utlimul recensământ noi românii....

Voci: Nu români, ci unguri cu buze românești! Valahi!

Fülöp Béla: Aici nu sunt români, nu mai unguri!

Protopopul Pepa: Jidovi ca d-ta! (Sgomot mare).

Ungurian... noi românii formăm aproape 41 procente a totalității locuitorilor, nădăjduim, că vei ținea cont de dorințele noastre... (Sgomot colossal. Oratorul este întrerupt. După câteva minute)și vei căuta între marginile îndatoririi d-tale, să le împlinești... (Așa-i! Așa-i! Jivio!)... Ca națiune română...

Sgomotul izbucnește formidabil.

Fülöp Béla: Nu există națiune română! Asta-i infamie!

Brettner Ernő: Afară cu ei! Trădători!

Sârbii strigă din răspuțeri: Dole Brettner! Dole Fülöp! Abzug și jos cu ei între naționaliști. Se agită pumni în aer. Un sârb se încerează cu jidovul Brettner, care era mai obraznic. Abia după minute întregi oratorul român, care stă neclintit în mijlocul viforului, e în stare să continue: ...ca națiune română... (Isbucnește din nou sgomotul) stăm pe baza legii despre egala îndreptățire națională (Contestări) din 1868 și declarăm, că vrem să trăim numai ca români... (Sgomot enorm.) și să ne păstrăm individualitatea noastră națională. (Strigăte: Afară cu voi!) Considerând, că executarea rigidă și din cale afară aspră a legilor nu înseamnă deodată și o bună administrație și având în vedere, că nu ființa legilor bune ori rele, ci executarea lor prudentă și umană provoacă respectul poporului față de legi, dorim ca administrația să fie pătrunsă de acest spirit mai ales față de păturile inferioare ale populației. Fiindcă 41 procente din populația comitatului o fac românii.....

Voci: Valahii! Mergeți în România! (Sgomot mare).

Emanuil Ungurianu... este justă dorința noastră, ca diregătorii comitatului să învețe limba românească... (Sgomot colossal).

Voci: Destul a fost! Nu mai putem suferi acest limbaj!

Președintele Návay: Fiindcă la ordinea zilei este felicitarea vice-comitelui și domnul (az ur) are aerul a face o amănunțită critică a cuvintelor dlui vice-comite, vă fac atenție, că aceasta nu o pot permite și dacă continuați în felul de până aci, vă detrag cuvântul! (Aplauze îndelung repetate!)

Emanuil Ungurianu: ...să și-o însușească cel puțin în măsura ca să poată veni în contact imediat cu dânsul, pentru că nu poporul este pentru diregător, ci diregătorul pentru popor și nu se poate pretinde ca un popor să vorbească în două limbi. D'aceia vă rugăm, că d'aci înainte în ținuturi românești nimeni să nu poată fi diregător, care nu știe românește... (Sgomot mare. Voci: Destul a fost! Românii: S'auzim! S'auzim!)

Președintele (sună): Vă admoniez a doua oară! (Aplauze îndelung repetate).

E. Ungurianu... Cerem și pretindem ca din fondurile comitatului, care sunt averea comună a populației să se dea în măsura convenită pentru cultura poporului român (Sgomot enorm)... și pentru instituțiile românești!

Fülöp: Asta nu se poate tolera.

Românii: Ține-ți gura ovreie!

Sârbii: Dole Fülöp! Dole Fülöp!

Președintele (sună)....

E. Ungurianu: Termin. Sperând, d-le vice-comite, că vei ținea cont de aceste dorințe ale noastre, vă dorim să administrați și să conduceți lungă vreme pe calea fericirii, a bunăstării și a înțelegerii comitatului nostru! (Trăiască! Jivio! Hăh! — între naționaliști). Zurbagii tac.

Se suspendă apoi ședința.

Redeschizându-se se procedează la alegerea celorlalți funcționari.

Circulara dela Caransebeș revocată.

Iperzelul conzistoarelor dela Caransebeș și Blaj cari au grăbit să dea oficiilor școlare porunca aspră de-a înlătura de pe școli inscripțiile românești, — a stârnit pretutindeni resens. Presa românească a și luat poziție energică împotriva acestor circulare. Și pare că nu fără rezultat.

Din partea unui cititor ni-se trimite următoarea circulară nouă adresată din partea episcopului Caransebeșului tuturor oficiilor protopresbiteriale gr. ort. române.

„Ordinațiunea noastră de dato 12 Octombrie a. c. n. 4233 școl. referitoare la inscripțiile de pe edificiile școlare, a emanat pentru a scuti organele noastre bisericesti de pedepsele ce se pun în vedere în caz de neexecutare a §-lui 17 din art. de lege XXVII din a. 1907.

Intrând acum această chestiune într'un nou stadiu (sic!), prin aceasta, până la ulterioare dispoziții, revocăm ordinațiunea noastră de dtto 12 Octombrie a. c. nr. 4233.

Observăm totodată că într'un caz ar obveni pentru înlăturarea inscripțiilor românești, organele noastre să raporteze imediat consistorului diecezan, iară acelea să ceară până la elucidarea acestei chestiuni abstarea dela executarea dispozițiilor, de oarece în lege nu se pretinde înlăturarea inscripțiilor românești.

Caransebeș, la 5/XII v.

Noua ordinațiune se referă la articolul 17 al legii lui Apponyi, motivând cu acest articol ordinațiunea anterioară. Cu toate acestea, în noua ordinațiune se recunoaște că cestiunea a ajuns într'un stadiu nou și se cere dela oficiile protopresbiteriale să nu înlătore inscripțiile românești, — de oarece în lege nu se pretinde înlăturarea lor.

Nu mai stăruim asupra contradicției între motivările ordinațiunilor consistoriale dela Caransebeș, ne exprimăm numai nedumerirea că acest corp savant a știut — cu voie sau fără voie — să interpreteze legea în defavorul nostru.

Noua ordinațiune vine așa zicând post festa.... Mai românește zis: «după ploaie chepeniag....».

În urma ordinațiunei prime s'au înlăturat în foarte multe comune inscripțiile românești și noua ordinațiune nu ne poate servi nici chiar de mângăiere. Cele făcute e greu să le mai refaci.

Credem însă că din acest caz vor învăța și consistoarele noastre să fie mai puțin slugarnice și să ție mai mult cont de interesele școlii și bisericii românești, pe cari ele sunt chemate să le păziască.

Iperzelul în abandonarea intereselor acestora slăbește numai autoritatea acestor organe atât de sus puse ale școlilor și bisericii românești.

Cronica externă.

Dimisia ministrului-președinte englez.

Ziarele din Londra aduc știrea, că ministrul-președinte Campbell Bannermann în timpul cel mai scurt își va înainta dimisia, fiind bolnav. În schimb regele mai mult decât probabil, îl va numi membru al casei lorzilor. Urmașul lui va fi Asquith. Afară de asta în cabinet se vor mai face și următoarele schimbări: John Burns, ministrul muncii va lua portofoliul internelor, iar locul lui va fi ocupat de Macnamara de prezent secretar al lui Burns.

Japonia și America.

Marelui ziar Times din Londra, i-se telegrafază din Washington, că ambasadorul japonez Aoki a plecat în Japonia, ca să raporteze guvernului japonez, despre controversele ce sunt între Japonia și Statele-Unite și despre eventuala sanare a acestor neînțelegeri.

Ziarul Times crede, că ambasadorul Aoki nu se va mai întoarce îndărăt, ci locul lui va fi ocupat de altul.

Ziarul „Frankfurter Ztg» aduce știrea, că Statele-Unite au înmulțit muniția ce se află pe izulele Pilipine.

Dă altfel se afirmă, că Japonia, încă a cumpărat o cantitate mare de salpetru, pentru al folosi la prepararea materiei explosive „simose“, care e cunoscută numai Japoniezilor, fiind inventată de ei.

Situația în Persia.

Din Teheran se face cunoscut, că în 1 Ianuarie toți miniștrii s'au întrunit în parlament, ca să răspundă acelei interpelații, care tractează urmărirea legală a unor persoane vinovate, ce sunt urmărite de poliție. Lucru cunoscut, că interpelația e rezultatul învoelii ce s'a realizat între șah și parlament.

Ministrul de justiție și Salar Es. Saltauch guvernatorul orașului Teheran, au promis, că vor pedepsi pe vinovații, cari au

luat parte în neliniștele de acolo, în cel mai scurt timp.

În timpul, cât a durat ședința parlamentului, coridoarele, curtea și împrejurimea a fost ocupată și ordinea susținută, din partea unei companii de infanteriști.

Din Franța.

Senatul, în ședința din 31 Decem. n. a primit modificările făcute de Cameră în proiectul bugetului. Senatul a stabilit apoi suma obligațiilor ce se vor estrăda pe un termen scurt, în valoare de 61 milioane de franci.

Camera încă a primit proiectul bugetului, provizoriul a căzut ne mai fiind lipsă de el.

Sesiunea parlamentară a fost închisă.

— Cu toate că în Franța democratică a eșit din uz primiriile oficioase, totuși ministrii, din incidentul anului nou, s'au adunat în palatul Elysée, unde i-au gratulat președintelui Fallières.

Tot cu ocazia anului nou președintele republicii franceze a fost felicitat și de sultanul Turciei, de regele Serbiei și de principele Bulgariei.

Diferite stiri externe.

— Ministrul Aehrenthal a trimis din incidentul anului nou, o telegramă ministrului Tittoni. Amândoi au accentuat buna înțelegere ce trebuie să fie între aceste țări.

— Numărul de Marți al gazetei oficioase «Prager Zeitung» publică terminul alegerilor, pentru dieta provincială. Se încep în 20 Febr. și țin până în Martie 5.

— Din Petersburg se face cunoscut, că s'a adus sentință în contra acelora, cari au subscrib manifestul dela Vijborg.

Doi deputați au fost achitați, ceilalți toți au fost pedepsiți la 3 luni închisoare.

— O telegramă din Madrid ne face cunoscut, că până în 24 Ianuarie a fost amânat cortezul spaniol.

— Din Varșovia se telegrafiază, că toți marii fabricanți poloni au dat afară din slujbă pe Germanii, cari ocupau diferite posturi. În locul lor vor primi Poloni. Acesta e răspunsul, ce-l dau Polonii Prusiei.

— Sobrania bulgară a primit proiectul bugetului. Opoziția nu a luat parte la discuție.

— Nou principe al Samosului a fost numit konzilierul de stat Copassis. Din Constantinopol se mai face cunoscut, că Poarta încă tot nu s'a dat învoirea în ce privește reformele înaintate în Decembrie 15 st. n.

— În Paris au mai fost judecați încă 12 socialiști pentru lupta ce o poartă în contra militarizmului.

— O telegramă din Bruxel anunță că prim ministrul Di Trooz a murit.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ȘTIRILE ZILEI.

Joi, 2 Ianuarie n.

— **Z. Bârsan în Oravița.** În știri data sub titlul acesta în unul dintre numerele noastre trecute s'a strecurat o greșală pe care o rectificăm pe calea aceasta.

Președinte al reuniunii de cântări din Oravița nu e dl dr. Victor Gropșian (cum s'a cules din greșală) ci dl dr. Mihai Gropșian.

— **Când ești magnat,** cu siguranță scapi mai ușor de belea,—iată un adevăr care se poate ilustra prin cele de mai la vale.

Astă toamnă fișpanul Hunedoarei, baronul Bornemissza Lipot (care are, se zice, numai

patru clase primare) trecând prin Glogovăț cu automobilul, a călcat o fetiță.

Poliția a început cercetări și după ce a aflat că cine era cu automobilul, a transpus actele la judecătorie, acuzând pe baron de omucidere prin imprudență. Chemat în fața judeului de instrucție, baronul s'a scuzat, zicând că de vină nu este dânsul, ci nenorocita de fetiță, care n'a auzit sunetul trâmbeței sale. Judele a primit această scuză și a sistat orice procedură împotriva baronului. („Tribuna“).

— **Moartea lui Guyot Dessaigne.** O telegramă din Paris anunță moartea instanțelor a ministrului de justiție Guyot Dessaigne, care lovit de apoplexie, și-a dat sfârșitul în decursul unei ședințe a Senatului.

Dessaigne era de multă vreme bolnav. Cu toate acestea n'a putut fi împiedecat de a lua parte activă la afacerile statului.

Intr'una din ședințele trecute ale Senatului s'a simțit de odată rău și fără de a i-se fi putut da ajutorul necesar a sucombat cuprins de o bătaie de inimă.

Ședința a fost imediat întreruptă în semn de doliu, iar în Cameră președintele a rostit un discurs funebru pentru memoria decedatului.

Dessaigne era în etate de 75 de ani și în două rânduri a obținut portofoliul justiției.

— **Concert în Băsești.** În folosul bisericii române din Băsești, corul român bisericesc din Băsești aranjează concert, a doua zi de Crăciun (8 Ianuarie 1908) în localitatea școlii române. Inceputul la orele 6 seara. După concert—dans.

— **Convocare.** On. membri ai „Reuniunii de citire și cântări“ din Dalboșeț sunt invitați la adunarea generală ce se va ține la 9 Ianuarie n. 1908, în localul casinei.

— **Școala din Chelmac salvată.** Ni-se scrie: Comitetul și Sinodul parohial din Chelmac în ședința din 25 Dec. 1907 a hotărât întregirea salariului învățătoresc la suma de 1000 cor. precum și cvincvenalele recerute prin lege de 400 cor.

Poporul a fost condus de o însuflețire măreață; povățuitorul cel mai inimos îi era Aurel Jucu țăran fruntaș și cu bună stare în comună. Onoare tuturor celor buni.

— **Producțiune teatrală în Cetea.** În folosul „Reuniunii economilor din Cetea“, inteligența română din Cetea și jur aranjează producțiune teatrală împreună cu dans, a treia zi de Crăciun, 9 Ianuarie n. 1908, în localul școlii din Cetea. Se va juca: „Un om buclucaș“, comedie localizată de dna Maria Baiulescu și „Arvinte și Pepelea“, vodevil de V. Alexandri.

Un punct ce merită să fie luat în programul tuturor petrecerilor populare e: „Urmările beției“, în 4 tablouri vii.

— **Procesul Molke-Haarden.** Azi a fost ultima pertractare a procesului Molke-Haarden. Toată lumea aștepta cu nerăbdare ziua de azi 2 Ian. n. căci azi avea să-și desvolte Haarden, ziaristul, vorbirea de apărare înaintea tribunalului. Haarden însă nu d venit, de oarece e rău bolnav. În decursul nopții a avut de mai multe ori amețeli. Procurorul a cerut juzilor să aducă sentința, iar de asta nu se poate să se ducă juzii la Haarden acasă. În chestia asta juzii au ținut conferință, decisiune până acumă nu s'a adus.

Toți așteaptă cu nerăbdare hotărârea ce o vor aduce juzii în chestia aceasta.

— **Red. „Luceafărul“** din Sibiu aduce la cunoștința cititorilor săi următoarele:

O îndărătnică grevă a lucrătorilor oprește aproape de patru săptămâni munca tuturor tipografiilor sibiene cu excepția «Tipografiei arhidiecezane», care de astădată nu poate primii lucrări din atelierele în grevă.

Cunoscuta solidaritate a muncitorilor în grevă pricinuește însemnate pagube materiale tuturor proprietarilor de tipografie a căror conciliantă și bunăvoință până acum nu a putut ajunge la o înțelegere cu personalul, ale cărui pretenții sunt tot mai greu de împlinit.

În urma acestei împrejurări întârzie și apariția revistei noastre. După reluarea lucrului «Luceafărul» va apare într'un număr bogat, care va da cetitorilor săi o compensație pentru această întârziere neplăcută.

Cerem scuze Onor. Cetitori și în legătură cu aceasta atragem atențiunea asupra premiilor revistei «Luceafărul»:

Cu începerea anului 1908, ne-am hotărât a face toate sacrificiile posibile ca revista noastră — care este singura revistă literară și artistică la noi — să străbată în toate colțurile locuite de Români.

În scopul acesta vom face însemnate îmbunătățiri atât în ce privește partea literară cât și cea artistică: am câștigat pe cei mai de seamă scriitori dela noi și din România, ca colaboratori regulați ai revistei; vom publica articole informative, însoțite de reproduceri, asupra artei apusului și artei românești; vom avea corespondențe regulate despre momentele mai importante ale vieții culturale din România, din Bucovina și dela noi, și, pentru ca să dăm o notă de veselie revistei, vom publica în fiecare număr caricaturi literare și politice de Murnu și Iser, cei mai buni caricaturiști din țară.

Pe lângă aceste îmbunătățiri dăm grațuit acelora dintre abonații noștri, cari vor plăti abonamentul întreg pe anul 1908 până la 10 Februarie 1908:

a) celor, cari plătesc ediția de lux (20 cor., România 25) și ediția simplă (12 cor., România 16 cor.) trei volume, pe ales, dintre cele mai jos înșirate sau cele trei caiete din «Serata Etnografică» a d-lui Tib. Brediceanu;

b) iar celor, cari plătesc ediția de 7 coroane (România 12 cor.) două volume, pe ales, dintre cele mai jos înșirate sau caietul I și II sau caietul III din «Serata Etnografică» de Tib. Brediceanu.

Volumele, dintre cari abonații își pot alege, sunt:

Ioan Agârbiceanu: «Dela Țară» (schite și romane, premiate de «Asociațiune»); Ioan Bârsanul: «Primele Versuri». Zaharie Bârsan: «Ramuri» (schite și romane, premiate de «Asociațiune»). Ioan Ciocârlan: «Traiul Nostru» (schite și romane). Alexandru Ciura: «Icoane» (schite și romane). Octavian Goga: «Poezii» (premiat de Academia Română). A. O. Maior: «Biblioteca Copiilor» (vol. I.). A. O. Maior: «Biblioteca Copiilor» (vol. II.). Ion Slavici: «Mara» (roman). Maxim Gorkii: «Novele», traduse de Horia Petra-Petrescu. Alex. Vlahuță: «România, Pitorească» (ediția de Lei 3.50). Coșbuc György: «Költevények» (forditotta: Révai Károly). Numărul jubilar Carol sau Serata Etnografică de Tib. Brediceanu (3 caiete).

Cheltuelile, împreună cu împachetarea volumelor și porto, fiind mari, rugăm pe on. noștri abonați a adăuga la abonament sumă de 50 fileri.

Cei ce nu vor adăuga această sumă de 50 bani, nu vor primi volumele.

Adm. revistei «Luceafărul»

ROMANUL „LUPTEI“.

SEMNUŢUL CELOR PATRU

de CONAN DOYLE. (26)

— Urmare —

— Ce să ne facem, dară? întrebai pe Holmes, când am ajuns la celalt ţarm.

— Luăm o birjă, ne ducem acasă, dejunăm şi dormim câteva ore. E cu puţinţă că de seară vom avea muncă grea. — Birjar, să ne duci la un oficiu de poştă. Pe Toby îl ţinem la noi, poate vom mai avea nevoie de el.

Înainte oficiului poştal din strada Peters ni-am oprit. Holmes a intrat pentru a expedia o telegramă.

«Ce crezi, cui am telegrafiat? — mă întrebă urcând din nou în birjă.

— De unde s'o ştiu?

— Iţi aduci aminte de garda voluntarilor din strada Baker, care în cazul Jefferson Hopes mi-a făcut aşa servicii bune?

— Cum să nu-mi aduc aminte! — îi răspunsei râzând.

— De data asta copiii din nou pot să-mi facă servicii nepreţuite. Dacă nu reuşesc ei, am şi alte căi. Încercarea, însă, nu strică. Telegrama am adresat-o micului locotenent Wiggins. Sper că el şi garda lui vor fi la noi încă înainte de dejun.

Erau aproape orele 9 şi eu mă simţeam obosit după noaptea aceasta nedurmită. Eu nu mă puteam însufleţi pentru problema aceasta cum se însufleţea Holmes. Despre Bartolomeu Scholto auzisem atâtea lucruri rele, încât asasinii lui nu mă scârbiau. Descoperirea comorii, fireşte, era de importanţă mare. O parte a ei era, fără îndoială, proprietatea domnişoarei Morston şi eu eram gata să contribuie după puţinţă ca să i se facă dreptate, — cu toate că prin această comoară domnişoara Morston nu mai era femeie pe seama mea. Dacă Holmes nu odihnea în urmărirea asasinilor, eu mă simţeam şi mai îndemnat să descopăr comoara. Acasă, după ce am făcut o baie, m'am simţit ca regenerat. În camera noastră dejunul era servit şi Holmes făcea chiar cafeaua.

«Iată — zise râzând, arătându-mi o gazetă — Iones cel energic şi reporterul iscusit au rezolvit deja problema. Pe dta, însă, poate te va fi plictisit toată afacerea. Şezi şi mănâncă mai întâi».

Am luat gazeta şi am citit raportul despre «Omorul misterios din Norwood».

«După cum anunţă Standard, eri noaptea, pe la orele 12, dl Bartolomeu Scholto a fost găsit mort în locuinţa sa din Pondicherry-Lodge. Împrejurările misterioase presupun o crimă. Ce-i drept, nu s'au putut descoperi urme de siluire, dar a dispărut o bogată colecţie de juvelocale moştenite dela părinţi. Omorul a fost descoperit de către d-nii Sherlock Holmes şi dr. Watson, cari venise la Pondicherry în societatea lui Tadeu Scholto, fratele asasinatului. Norocul a voit că dl Athelney Iones, distinsul membru al poliţiei noastre de siguranţă, a fost la faţa locului la o jumătate de oră după descoperirea crimei. Talentul său rar descoperi numai decât urmele criminalilor. După cum aflăm, Tadeu Scholto, îngrijitoarea casei d-na Bernstone, un uşier indic Lal Rao şi un servitor Ma Murdo au şi fost arestaţi. Hoţii trebuie că au cunoscut casa cu de-amănuntul, căci — după cum a descoperit genialul nostru detectiv — n'au intrat nici pe uşă, nici prin fereastră, ci peste acoperiş prin o uşă în camera în care a fost găsit mortul.

Din toate acestea se vede că omorul a fost premeditat din bună vreme. Energia şi agerimea detectivului merită toată lauda. Calităţile strălucite ale poliţiei noastre de siguranţă s'au dovedit şi de data aceasta în mod splendid».

(Va urma).

Economie.

Aviz cultivătorilor de vii!

Lipsa de mult arzătoare a unui îndreptar complet în limba română pentru cei ce doresc a-şi sădi vii nouă sau a-şi reconstrui viile pustiite de filoxere, este delăturată.

În tipografia noastră s'a început tipărirea cărţii: «Sădirea şi cultivarea viei» de Nicolau Pop, profesor de economie la seminarul teologic şi institutul preparandial din loc, şi cuprinde toate lucrurile, ce se recer la sădirea şi cultivarea viilor, după toate metodele (cep scurt, cep lung, pune sau cordon, cere ş. a.) de cari să folosesc vierii români din ţara noastră; cuprinde mai departe metodele cele mai uzitate de altoire: în muschiu sau altoirea forţată şi în verde sau luger, cari toate sunt arătate în chip, (120 chipuri) cum şi morburile viei şi mijloacele de apărare în contra aţelora.

Cartea este censurată şi premiată cu 800 cor. de Înaltul minister reg. ung. de agricultură.

Cartea se va tipări într'un număr restrâns de exemplare; cei ce doresc să o aibă, să se adreseze: Tipografiei arhidiecezane din Blaj—Balázsfalva.

Proiectele de legi ale ministrului de comerţ.

În ministerul de comerţ s'a redactat mai multe proiecte de legi, cari în curând se vor da publicităţii.

Cele mai însemnate din aceste nouă proiecte, sunt cele privitoare la industrie şi la căile ferate.

S'a redactat noul proiect de lege cu privire la repausul duminical, apoi în contra concurenţei necinstite. S'a redactat XXV capitluri ale legii industriale.

Diferitele secţii ale ministrului de comerţ lucrează şi la redactarea noului proiect de lege cu privire la căile ferate vicinale, s'a isprăvit cu redactarea proiectului de lege pentru lungirea reţelei căilor ferate Caşovia-Oderberg, deasemenea şi proiectul de lege pentru investiţiunile ce sunt a se face în curs de trei ani la căile ferate de stat, s'a început şi cu redactarea proiectului de lege cu privire la noua linie ferată croato-dalmatină (calea ferată Lika).

Proiectul privitor la dezvoltarea navigaţiunii maritime, încă e redactat deja.

Regularea izlazelor.

S'au făcut numeroase încercări, în deosebi din partea diferitelor asociaţii economice, în scopul regulării izlazurilor.

Toate nizuinţele însă a regula chestia izlazurilor pe cale socială au rămas zadarnice.

Piedeca cea mai mare a fost pretutindeni împrejurarea, că nu s'a putut ajunge nicăiri la o învoială ca toţi urbarialiştii să abdice de dreptul de proprietate asupra izlazurilor. Mai multe asociaţii economice s'au declarat pentru regularea izlazurilor pe cale legislativă.

Izlazurile sunt a se privi din două puncte de vedere.

Trebuie să se ţină seamă de însemnătatea lor pentru creşterea vitelor, însemnătatea socială a lor deasemenea nu trebuie trecută cu vederea.

Însemnătatea socială a izlazurilor zace în împrejurarea, că face posibilă şi economilor mici, cari n'au drept la proprietatea izlazurilor, precum şi muncitorilor, îndeletnicirea cu prăsierea şi creşterea vitelor.

Asociaţia agricultorilor din comitatul Timiş e de părerea — dealtfel foarte temeinică, — ca comunele să rescumpere dela

urbarialiştii izlazurile, iar taxa de păşune să se stabilizească progresiv, aşa că pentru o vită să se plătească o taxă minimală, care apoi să se urce progresiv după numărul mai mare al vitelor.

Bursa de efecte.

Din străinătate au sosit ştiri despre urcarea cursurilor valorilor. Situaţia în piaţa de bani din America încă s'a ameliorat, bursa noastră a primit însă toate acestea cu rezervă şi speculaţia a rămas indispusă. Cursurile valorilor internaţionale, favorizate de speculaţie, au scăzut. Arbitrajul vienez s'a folosit de această împrejurare făcând mai multe cumpărări.

Valorile locale au fost deasemenea neglijate, cursurile au scăzut. Circulaţia în târgul efectiv a fost minimală. Rentele şi valutele s'au eftinit.

La încheierea bursei au notat:

Acţiunile institutului de credit	Coroane
" " austriac vinde	636 ---
" " ung. "	762 ---
" băncei de escompt "	481.50
" soc. căilor fer. aust. ung. "	673.50
renta ung. de aur 4 proc. "	111.50
" " coroane 4 " "	93.60
" austr. de aur 4 " "	115. ---
" " coroane 4 " "	97.50
Scrisuri fonciare „Albina“	101
Napoleon'd'or (20 franci aust.)	19.19
mărci germane, aur	23.60
Galbeni austriaci şi ungureşti	11.45
Billete germane 100 mărci	117.95
" franceze 100 franci	96.20
" italiene 100 lire	96.10
" române 100 lei	94.55
Rubla ruseşti de hârtie	2.53

Preţurile cerealelor.

Din Argentina au sosit ştiri foarte favorabile asupra rezultatelor recoltei, iar în pieţele din America din nord s'au făcut realizări numeroase, toate acestea au contribuit la scăderea preţurilor cerealelor.

În piaţa din Budapesta circulaţia a fost minimală, abia s'au vândut câteva mii măji metrice de grâu.

Grâul, secara şi cucuruzul s'au eftinit. Oferte de ovăz şi orz au lipsit cu desăvârşire. La sfârşitul anului 1907, — în comparaţie cu sfârşitul anului 1906 — au rămas în magazinele din Budapesta următoarele cantităţi de cereale:

	1907	1906
	măji metrice	
Grâu	377.900	398.100
Secară	99.500	41.700
Orz	11.300	51.300
Ovăş	38.700	16.800
Cucuruz	10.400	9.000
Rapiţă	2.000	11.900
Făină	26.300	1.300

Piaţa din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, n. netr. (100 kgr.) frum.	25 cor.	90 fi
" " " " " mijl.	25 "	15 "
" " " " " slab	24 "	35 "
Secară, " " dela	22.40	22.90
Orz, " " "	15.30	15.70
Cucuruz nou " " "	13.90	14.10
Ovăş " " "	16.20	17. ---
Rapiţă " " "	---	---

II. Producte.

Preţurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.

Unsoare de porc, dela	139 cor.	140 cor.
Slănină	105 "	113 "
Cartofi	4.10	5.30

III.

Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch) (Prima calitate ungară.)

Bătrâni	---	---
Tineri	127—129	"

Redactor responsabil

GEORGE PLEŞOIANU.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 14.

Se cumpără ouă

cu lăzile, și cu cel mai mare preț de zi,
cu bani gata :

Kovács Alajos

neguțător de ouă

BUDAPESTA, VIII., DOB-UTCA 107.

Lăzile se înapoiază goale.

La epistole răspund momentan.

O colecție:

10 cărți ilustrate

de CRĂCIUN, modele mai nouă, foarte frumoase, numai

I coroană 20 fileri.

Zece ilustrate de ANUL

NOU tot cu acest preț.

Se poate comanda la administrația „Popul Român“, Budapesta, VII., István-út nr. 11



Correspondent român.

Intr'un comptoir de fabrică se caută un **correspondent român**, care posedă în mod îndestulitor și limba franceză și germană pentru a purta corespondența în aceste limbi. Ofertele dimpreună cu leafa și poza lor sunt a se trimite lui E. V. FELLER, Agram, Elsafliud-Dom (Kroatien).



Comercianți!

Cari voesc să servească cumpărătorilor cu un calendar frumos, bunși ieftin, ceară în comisiune

CALENDARUL „POPORULUI ROMÂN“

dela Administrația „Poporul Român“ Budapesta, VII., István-út 11.

Prețul 40 fileri.

Se estinde pe 208 pagini cu 100 chipuri
Comercianții primesc 25% rabat.



Calendarul „Minervei“

din București pe anul 1908,

se poate comanda dela Administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-út 11.

Prețul I coroană 25 fileri.

Porto poștal 10 fileri.

Cumpărați Calendarul Poporului Român pe 1908.

Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. Se estinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Cuprinsul Călendarului:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Intunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabela cametelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrisori; II. Mandate poștale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și taxe pe tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte interesant și folositor pentru oameni dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor trei fete. 10. Câți jidani sunt pe lume? 11. Blăstămul soției (poezie). 12. Isus și paserile. 13. Blăstămul de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrăjitoarea. 16. Cucul și domnișorul. 17. Românii. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătorii? 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Ciudățeni la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfabefii. 28. Emigrarea. 29. Răscoala țărănească. 20. Cojocarii Sfântului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Ră-

vașul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 36. Ce e românesc în Budapesta? 35. Razele Röntgen. 36. Baia de cărbuni. 37. Sfaturi economice. 38. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichsrath) din Viena. — Deputații români din parlamentul austriac. — Dr. Vasile Lucaciu. — Vichentie Babeșiu. — Deputații țărani din parlamentul austriac. — Casele fundațiunii Gozdu din Budapesta. — Capela gr.-or. română din Budapesta. — Conducătorii comunității bisericesti gr.-or. rom. din Budapesta. — Redactorii ziarului „Lupta“ și „Poporul Român“. — Reuniunea meseriașilor români din Budapesta. — Personalul tipografiei „Poporul Român“. — Sala de zețarie a tipogr. „Poporul Român“. — Departamentul mașinelor de tipar a tipogr. „Poporul Român“. — Boboteaza în București. — Biserica țărului Alexandru II din St.-Petersburg. — „Vatra luminoasă“ din București. — Palatul regal din Buda. — Sala mică de dans. — Odaia de durmit a regelui și alte multe chipuri

100 la număr.

Invălițoarea Calendarului și de astă dată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 culori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto poștal 10 fileri. Cei ce comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adecă 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi și portopostal. Cei ce comandă mai puțin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la

„Poporul Român“ Budapesta, VII., István-út 11.

Dar de Crăciun pentru copii

Biblioteca copiilor, volum cu povești, foarte luxos ilustrate.

Au apărut până acum :		De toate pentru copilașii noștri, ilustrat, cartonat	
Robinson Crusoe . . .	Lei 1-50	Robinson după Foë, bogat ilustrat, traducere de R. Rosetti, cartonat	Lei 3-—
Fetița cu bonetul roșu . . .	1-50	Idem fără ilustrație, cartonat	1-50
Basme alese	1-50	Din Una mie și una nopți cartonat	3-—
Din lumea copiilor	1-50	Copiii la țară, o poveste veselă. Un volum mare, foarte bogat ilustrat (nou), cartonat	3-—
Jucăriile lui Titi și ale Mimi	1-50	Florini Al.: Povești populare, cartonat	2-—
Bunădimineața lui Moș Ajun	1-50	Iosif Sf.: A fost odată, cartonat	1-50
Animalele domestice, cu ilustrațiuni și versuri, foile gros cartonate indestructibile	2-—	Smara: Corbul cu pene de aur, povești, ilustrat, cartonat	2-50
ABC, Invățăm să citim (nou)	1-50	Speranția Th.: Pentru toți copiii, frumos ilustrat, cartonat	2-50
Invăț să socotești, dacă vrei să nu greșești. Carte cu ilustrațiuni instructive de calcul, cartonat	2-50		
Povestea celor doi sbârliți, cartonat	1-50		
A fost odată...! Povești alese. Un volum mare cu ilustrații (nou), cartonat	2-50		

Biblioteca copiilor (ediția „Luceafărului“ Sibiu) :

Volumul I.	Cor. 1-60
„ II.	1-60
„ III.	2-—

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

„Octoih Bogat“

ediția II-a

CU LITERE LATINE

de

George Cătană

învățător

cuprinzând întreaga rânduială a Vecerniei, Utreniei și Liturghiei, împreună cu glasurile, podobile, sfetilnele învierii, polileul, pripelele și psalmii aleși, catavasiile, troparele, condacele, irmoasele, și pricesnele tuturor sărbătorilor precum și tipicul catavasiilor de peste tot anul.

Mai departe conține cântări de morți și un adaus bogat de rugăciuni trebuincioase fiecărui creștin, — întocmite pe sama bisericilor și a tuturor cântăreților mici și mari.

Se estinde pe **312** pagini, format mare, cu un tipar frumos și curat și pe o hârtie bună și fină.

Prețurile:

Legat simplu	2 Cor. 40 fil.
„ în pânză cu cruce aurită	3 „ —
„ jumătate în piele cu cruce de aur	4 „ —
„ întreg în piele căptușită, aurit foarte frumos și la margini, în cutie elegantă	7 „ —

La comanda să se adauge plus 20 fil. pentru porto.
Pentru trimiterea recomandată 45. fil.

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

Dela administrația „Poporul Român“
Budapesta, VII., István-út nr. 11

se poate comanda:

„Cantorul Bisericesc“

cea mai bună carte pentru cântăreții noștri, preoți și învățători.

Intocmită de **GEORGE BUJIGAN**, învățător.

Cel mai potrivit dar
de Crăciun bisericilor.

Cartea se estinde pe 420 pagini mari și este aprobată din partea forurilor bisericești competente.

Prețul broșat 10 cor., legat în pânză 12 cor., legat în jum. piele 14 cor., legat în lux 16 cor. Porto poștal 82 fil.

Esemplarele se compactează aici în Budapesta la cea dintâi legătorie de cărți și execuția lor este o adevărată artă în măestria compactoriei.

Cine vrea să ajungă cât mai îngrabă în posesiunea cărții, numai de aici să o comande.

„Dar de Crăciun!“

TABLOUL DEPUTAȚILOR NAȚIONALISTI

Fotografiile foarte bine reușite ale celor 25 deputați din clubul parlamentar al naționalităților.

Mărimea tabloului 32×42.

Prețul 1 cor.

Prețul 1 cor.

Pentru pachetare și trimiterea cu poșta recomandat plus 60 fil.

Tabloul se poate comanda încadrat în ramă frumoasă. Lățimea ramei 10 cm. Prețul cu porto cu tot

5 cor. 92 fil.

Ramă foarte frumoasă pentru ori care salon cu 4 cor. mai mult.

Un tablou admirabil în ramă foarte frumoasă care reprezintă pe

Un minunat tablou care reprezintă

Mihai Viteazul

Vinerea Mare

mărimea 42X52 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 5 cor., plus 92 fil. porto.

mărimea 50X65 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 6 cor., plus 92 fil. porto.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

„A apărut“

Diletantul Român

Indigitări și sfaturi cum să jucăm teatru

scrise în uzul societăților de diletanți, al reuniunilor de cântări cari dau reprezentațiuni teatrale, precum și al tuturor amatorilor jocului scenic

de

Iosif Velcean

învățător în Reșița.

CUPRINSUL.

1. Ce este teatrul?
2. Alegerea pieselor teatrale.
3. Regizarea pieselor teatrale.
4. Inspecționarea pieselor.
5. Suflorul.
6. Decopierea rolurilor.
7. Memorizarea.
8. Repetițiile.
9. Arta interpretării.
10. Bunul simț pe scenă.
11. Mișcarea și gesturile pe scenă.
12. Mimică și gesturi.
13. Fardarea.
14. Deghizarea.
15. Aplicarea barbei și a mustațelor.
16. Costumarea.
17. Reprezentațiunea.
18. Recenziunile teatrale.
19. Regulament de conduită.
20. Dispozițiuni contra focului.
21. Descrierea scenei.

Apendice.

Cartea cuprinde **144** pag. Mărimea 8^o mic.

Cartea e înzestrată cu **56** chipuri.

Prețul broșat 1 cor. Legat în pânză cor. 1.60. Portoul poștal 10 fil.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.